

245 ROČNÝ MESTSKÝ CINTORÍN

ROKU 1780 MESTO ZA ÚČELOM ZRIADENIA CINTORÍNA ODKÚPILO OD ISTÉHO CHMELIUSA ROĽU PRI CESTE NA MÝTO, SEVERNE NAD MESTOM, NA DUBRAVKE. NA POCHOVÁVANIE VYZNAČILI PLOCHU PRIBLIŽNE MEDZI TERAJŠÍM SPODNÝM MÚROM CINTORÍNA A PRVOU MEDZOU. KEĎŽE V MESTE PREVLÁDALO OBYVATEĽSTVO EVANJELICKÉHO VIEROVYZNANIA, VYPROFILOVALA SA TÁTO ČASŤ, AKO ČASŤ EVANJELICKÁ. POCHOVÁVAŤ ZAČALI V JEJ SPODNEJ ČASTI, KDE EŠTE TERAZ MOŽNO NÁJSŤ NÁHROBNÍKY Z PRVEJ POLOVICE ŠEŠŤDESIATYCH A SEDEMDESIATYCH ROKOV 19. STOROČIA.

NÁBOŽENSKÁ NEZNÁŠANLIVOSŤ MEDZI MIESTNYMI KATOLÍKMI A EVANJELIKMI PODMIENILA VZNIK NOVEJ ČASTI, NAD PRVOU MEDZOU, VYHRADENEJ VÝLUČNE PRE POCHOVÁVANIE KATOLÍKOV. NAJSTARŠÍM DOTERAZ ZISTENÝM NÁHROBNÍKOM JE NÁHROBNÝ KRÍŽ NA HROBE VEĽKOVARADÍNSKEHO KANONIKA /FRANTIŠKA LOPUŠNÉHO, KTORÝ ZOMREL V ROKU 1875/. ZAUJÍMAVOŠŤOU JE, ŽE JE SITUOVANÝ CHRBTOM K EVANJELICKEJ ČASTI, TAK, AKO AJ ĎALŠIE DVA HROBY RODINY LOPUŠNÝCH, UMIESTNENÝCH HNEĎ PRI VCHODE DO TEJTO ČASTI. POSTUPOM ČASU SA NA MIESTNOM STAROM CINTORÍNE VYTVORILI DVE SAMOSTATNÉ ČASTI – KATOLÍCKA A EVANJELICKÁ S VLASTNÝMI VSTUPMI.

DEJINY ŽIDOVskej NÁBOŽENSKEJ OBCE V BREZNE SPÍSANÉ VILIAMOM KOHNOM, VYSVETĽUJÚ VZNIK TRETEJ, TZV. ŽIDOVskej ČASTI. PODĽA TÝCHTO ZÁPISKOV JE MOŽNÉ JEJ PRESNÉ DATOVANIE. SÚVISÍ SO SMRŤOU ŽIDA, JOZEFA SILBINGERA, V BREZNE V ROKU 1863. KEĎŽE POCHOVANIE DO ČASTI EVANJELICKEJ, ANI KATOLÍCKEJ NEPRICHÁDZALO DO ÚVAHY, PODARILLO SA PREDSTAVENÉMU MIESTNEHO CIRKEVNÉHO ŽIDOVSKÉHO ZBORU M. FRIEDOVI PREDPLATIŤ MIESTO NA TERAJŠOM POMEDZÍ KATOLÍCKEJ A ŽIDOVskej ČASTI, TEDA NA SAMOTNOM OKRAJI CINTORÍNA. V TOM ČASE BOLO NAD KATOLÍCKOU ČASŤOU EŠTE POLE, KTORÉ PO ODKÚPENÍ ŽIDOVSKOU NÁBOŽENSKOU OBCOU PREMENILI NA MIESTO POSLEDNÉHO ODPOČINKU ŽIDOV Z BREZNA I OKOLIA /Č. BALOG, MICHALOVÁ, MÝTO, POHORELÁ/.

KAŽDÁ Z ČASTÍ SA ODLIŠUJE, NA PRVÝ POHĽAD ROZDIELNOSŤOU V TVARE, MATERIÁLOV, VÝZDOBE NÁHROBNÍKOV I CELKOVEJ ÚPRAVE.

Na starom mestskom cintoríne sú pochované desiatky osobností. Napríklad Ján Čipka, ktorý patrila medzi prvých zakladateľov Matice slovenskej. Jeho žena Ema bola dcérou Jána Chalupku. Ten je tu pochovaný tiež. Pôsobila u nás ako evanjelický kňaz a dramatik. Je autorom veselohier Kocúrkovo, Všetko naopak, Trasorítka a Trinásta hodina. Do Brezna prišiel po smrti Jána Kuzmányho, ktorý tiež odpočívá na starom cintoríne.

V Brezne je pochovaný aj sochár Štefan Matej Padlička, rodák z Pohronskej Polhory. Študoval v Budapešti, kde sa usadil a pracoval pre Poľnohospodárske múzeum. Vytváral modely ovocia, zvierat, anatomické modely ľudského tela. V roku 1910 sa presťahoval do Brezna. Vytvoril realistické plastiky s národopisnými námetmi z Horehronia, plastiky robotníkov z Podbrezovských železiární. Skulptúra Krista na hrobe Jána Polónyho, taktiež na starom cintoríne, je práve jeho dielom.

Pochovaní sú tu napríklad aj Berta Šramková, rod. Ličková, predsedníčka Masarykovej ligy proti tuberkulóze, neskôr predsedníčka Červeného kríža v Brezne či učiteľ, spisovateľ a zberateľ ľudovej slovesnosti Adolf Peter Zátarecký. Hrob tu má aj Michal Zibrín, vedúca osobnosť slovenského národného hnutia na Horehroní. Žiadal zrovnoprávnenie národností, zavedenie slovenčiny do škôl a úradov. Vedľa neho leží aj Michal Zibrín mladší, ktorý zomrel v Chicagu, USA, ale pochovaný je vo svojom rodisku v Brezne. Po vzniku Slovenskej republiky bol aktívnym účastníkom protifašistického odboja. Sprostredkovala prechody českých a slovenských antifašistov do zahraničia. Od roku 1948 politický emigrant, nútený opustiť Československo za svoje antikomunistické presvedčenie. V roku 1949 odsúdený v neprítomnosti za velezradu.